

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР
АКАДЕМИЯСИ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ**

ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ АХБОРОТНОМАСИ

Ахборотнома ОАК Раёсатининг 2016-йил 29-декабрдаги 223/4-сон қарори билан биология, қишлоқ хўжалиги, тарих, иқтисодиёт, филология ва архитектура фанлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

2024-3/4

**Вестник Хорезмской академии Маъмуна
Издается с 2006 года**

Хива-2024

Бош муҳаррир:

Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.

Бош муҳаррир ўринбосари:

Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х.

Таҳрир хайати:

Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф. Абдуллаева Муборак Махмудовна, б.ф.д., проф. Абдуҳалимов Баҳром Абдурахимович, т.ф.д., проф. Агзамова Гулчехра Азизовна, т.ф.д., проф. Аимбетов Нағмет Қаллиев, и.ф.д., акад. Аметов Яқуб Идрисович, д.б.н., проф. Бабаджанов Хушнуд, ф.ф.н., проф. Бобожанова Сайёра Хушнудовна, б.ф.н., доц. Бекчанов Даврон Жуманазарович, к.ф.д. Буриев Хасан Чутбаевич, б.ф.д., проф. Ганджаева Лола Атаназаровна, б.ф.д., к.и.х. Давлетов Санжар Ражабович, тар.ф.д. Дурдиева Гавҳар Салаевна, арх.ф.д. Ибрагимов Бахтиёр Тўлаганович, к.ф.д., акад. Исмаилов Исҳақжон Отабаевич, ф.ф.н., доц. Жуманиёзов Зоҳид Отабаевич, ф.ф.н., доц. Жуманов Мурат Арепбаевич, д.б.н., проф. Қадирова Шахноза Абдухалиловна, к.ф.д., проф. Қаландаров Назимжон Назирович, б.ф.ф.д., к.и.х. Қаримов Улуғбек Темирбаевич, DSc Қурбанбаев Илҳом Жуманазарович, б.ф.д., проф. Қурбанова Саида Бекчановна, ф.ф.н., доц. Қутлиев Учқун Отабаевич, ф-м.ф.д. Ламерс Жон, қ/х.ф.д., проф. Майкл С. Энжел, б.ф.д., проф. Махмудов Рауфжон Баходирович, ф.ф.д., к.и.х. Мирзаев Сирожиддин Зайниевич, ф-м.ф.д., проф. Мирзаева Гулнара Саидарифовна, б.ф.д. Пазиллов Абдуваеит, б.ф.д., проф.	Раззақова Сурайё Раззоқовна, к.ф.ф.д., доц. Раматов Бакмат Зарипович, қ/х.ф.н., доц. Рахимов Раҳим Атажанович, т.ф.д., проф. Рахимов Матназар Шомуратович, б.ф.д., проф. Рахимова Гўзал Юлдашовна, ф.ф.ф.д., доц. Рўзметов Бахтияр, и.ф.д., проф. Рўзметов Дилишод Рўзимбоевич, г.ф.н., к.и.х. Садуллаев Азимбой, ф-м.ф.д., акад. Салаев Санъатбек Комилов, и.ф.д., проф. Сапарбаева Гуландам Машиариповна, ф.ф.ф.д. Сапаров Қаландар Абдуллаевич, б.ф.д., проф. Сафаров Алишер Қаримджанович, б.ф.д., доц. Сирожов Ойбек Очилов, с.ф.д., проф. Собитов Ўлмасбой Тожаҳмедович, б.ф.ф.д., к.и.х. Сотипов Гойипназар, қ/х.ф.д., проф. Тожибаев Қомилжон Шаробитдинов, б.ф.д., акад. Холлиев Аскар Эргашевич, б.ф.д., проф. Холматов Бахтиёр Рустамович, б.ф.д. Чўпонов Отаназар Отожонович, ф.ф.д., доц. Шакарбоев Эркин Бердикулович, б.ф.д., проф. Эрматова Жамила Исмаиловна, ф.ф.н., доц. Эшчанов Рузумбой Абдуллаевич, б.ф.д., проф. Ўразбоев Ғайрат Ўразалиевич, ф-м.ф.д. Ўрозбоев Абдулла Дурдиевич, ф.ф.д. Ҳажиева Мақсуда Султоновна, фал.ф.д. Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х. Худайберганаева Дурдона Сидиқовна, ф.ф.д. Худойберганаев Ойбек Икромович, PhD, к.и.х.
--	--

Хоразм Маъмун академияси ахборотномаси: илмий журнал.-№3/4 (112), Хоразм Маъмун академияси, 2024 й. – 278 б. – Босма нашрнинг электрон варианты - <http://mamun.uz/uz/page/56>

ISSN 2091-573 X

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси минтақавий бўлими – Хоразм Маъмун академияси

МУНДАРИЖА
ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Abdurakhmanova Z.Yu. The similarities and contrasts between legal words in uzbek and chinese languages	6
Abduvahabova M.A. Ingliz va o'zbek folklor diskursida genderlikning kommunikativ-pragmatik xususiyatlari	9
Absamatova G.B. Surdo tarjima sinxron tarjimaning noverbal shakli sifatida	13
Aminova N.I. Shukur Xolmirzayevning "Ko'k dengiz" hikoyasida inson ma'naviy dunyosi tahlili	16
Ataboyev I. Ta'na-dashnom nutq strategiyasi muvaffaqiyatining ekstralingvistik shartlari	19
Bakayeva M.K., Astanova H.Z. The artistic modeling of personality in dreiser's works: capturing motives and assessing characters	23
Bazarova X.E. Jamol Kamol she'riyatida so'z jilosi	29
Bekova N., Achilova D.F. Abdulqodir Karomatullo ibn Ne'matullo Sabboq Buxoriy hayoti va adabiy merosi haqida	32
Boymatova D.B. Maqollarda muqobilsiz leksikaning ishlatilishi	35
Erkinov S.E., Saidova M.A. Unlocking global communication: the art and impact of simultaneous translation	37
Fayziyeva A.A., Raximova S.I. Ingliz tiliga xos konseptual metaforalar tahlili	40
Gadoeva M.I., Chullieva M. The old man and the sea, the battle of life for all human kind	42
Gadoeva M.I., Ibragimova M. Linguocultural analysis of imperative mood in uzbek and english	45
Gadoeva M.I., Mirzaeva M.Z. Expressing desire through lexical items in english and uzbek languages	47
Ismailov I.O. Ogahiyning tarixiy-adabiy asarlarida quyosh timsoli	50
Jo'rayev Sh.B. Tilshunoslikda o'zlashmalarning tasniflanishi	52
Karimova Sh. Modernizm yo'lidagi izlanishlar	55
Khayatova Z.M. Unveiling the language secrets: paraphrasing uzbek texts with software	60
Khodjaeva D.I., Ergasheva M.B. About the branch of onomastics that studies celestial objects	63
Kobilova N.S. Common features of a good language learner	65
Madraximova I.B. Shavkat Rahmon she'riyatida tun xronotopi	68
Mamarajabova I.F. "Vaqt" konseptini ifodalovchi birliklarning xususiyatlari	71
Maxsudova N.A. Konseptlarning leksikografik tavsifining o'ziga xos xususiyatlari	73
Mirzaboyeva N.M. Nemis va o'zbek maqollarida ismlar	78
Muhammadjonova G., Farhodjonova Sh. Badiiy adabiyotda daraxt timsoli va uning g'oyaviy-falsafiy talqini	81
Muqimova Z.R. Tabiat hodisalarini atovchi nomlarning lingvomadaniy xususiyati	83
Muratova G. G'afur G'ulom hikoyalarida qahramon xarakteri tasviridagi rang-baranglik	87
Murodjonova L.F. The ratio of non-verbal and verbal paralinguistic tools used in speech activity	90
Muxtoraliyev B.I. Anvar Obidjonning badiiy mahorati	93
Navruzova N.X. The position of connotative meaning in the semantic structure of a word	96
Niyazova M.X., Tuxtayeva M.A. Tog'ay Murodning asar personajlari nutqida maqol qo'llash mahorati	99
Norboyev O'S. "Asil va Karam" dostonining shakllanishidagi ilk manbalar va uning yozuvga ko'chishi	102
Norboyev O'S. "Asil va Karam" dostonining og'zaki versiyalari	105
Nuriddinova N.B. Poetic features of Stephen King's works	107
Ochilova H.A. So'roq gap va uning turlari haqida	111
Oripova G.M. Abduvali Qutbiddinning qofiya qo'llash san'ati	115

Oripova L. Qashqadaryo adabiy muhiti rivojida Abdulla Oripov ijod maktabining tutgan o'rni	118
Pirnazarova D. Metaforaning nazariy asosi va uning she'riy matnda ifodalanishi	120
Qahramonova S. Bir va ko'p ma'noli "kamsitish" semali so'zlar tavsifi	122
Qobilova M.M. O'zbek tilining izohli lug'atlarida sotsil semali leksemalarning genetik-etimologik tavsifi	125
Qobilova N.S., Hojiyeva M.T. Nutqiy aktlarning namoyon bo'lish usullari	127
Rakhmonova M.Z. The impact of phonological working memory in sentence processing in adults	130
Raxmatova D.N. O'zbek tili taraqqiyotida yangi davr	132
Raxmatova O.K. Zamonaviy rus va o'zbek tilini qyoslashda lingvopragmatik tahlil o'tkazish masalalari	136
Safoyeva S.N. Diskursiv markerlar: saxiylik va tasdiqlash tamoyillari	138
Saidkodirova D.S. The peculiar structure of semantic theory in linguistics	141
Saidkodirova D.S. Pragmatics among linguistic disciplines: problems of definition and classification	144
Saidova M.U., Axrorova M.X. Og'zaki diskursda uchraydigan muammolar va ularning tahlili	146
Salikhova M.B., Akhmadaliev Kh.A. Status of semi-affixes in english	149
Saydalieva A.E. Exploring aesthetic functions of irony in literature	152
Saydalieva A.E. Sociological and psychological aspects of irony	154
Saydialiyeva B.S. Ingliz va o'zbek matbuot matnlarida evfemizmlar tahlili	156
Shadiyeva D. Bir g'azalda she'riy san'atlar jilvasi	159
Shavkatov Sh.Sh. O'zbek tilshunosligida fe'lni fe'lga bog'lovchi vositalarning fe'l valentligidagi o'rni	162
Shukurov O.U. Milliy nomlash an'anasi va neym neologizmlar	165
Soberova M.S. Abdulla Qahhorning "O'tmishdan ertaklar" qissasida ma'rifat masalalari talqini	168
Soyipov S.N. "Ravzat ush-shuhado" asarida shoir tili va badiiy mahorat masalalari	171
Saidova Z.X. Ruhiy jarayonlar va shaxs xususiyatlar frazeologik birliklarning leksik qatlam xususiyatlari	175
Soleyeva M.R. Yapon xalq maqollarining tarjimai tadqiqot obyekti sifatida	178
Temirova K.B. Ichimlikni nomlovchi terminlar va semantik muvofiqlik	182
Tilovova G.R. Ona tili faniga oid atamalar o'quv izohli lug'atlari yaratishning lingvistik asoslari	186
Tosheva N.Sh. Tush va uning badiiy asar syujetidagi roli	189
Tukbayeva M.B. Linguistic units representing the category of state in non - related languages	192
Turg'unova F. Gazeta sarlavhalarining ko'p funktsionalligi	196
Tursunova M.V. Julian Barnsning "Angliya, angliya" asarida postmodern satirik roman unsurlari	199
Umurova X.H. National clothes and their linguistic features	203
Vaxidova F.S. Ingliz va o'zbek tillari soha terminlarining uyali tasniflari va semantik maydoni	205
Xamdamova X. Xalq dostonlarida harakat va holatni bildiruvchi so'zlardagi ko'pma'nolilik hodisasi haqida	207
Xiloliddinova F.R. Shekspir dramalarida olam va odam talqini	210
Xolbekova M.S. Tilshunoslikda teonim markazi tushunchasi haqida ayrim mulohazalar	213
Zokirova D.B. Methodology of cognitive stylistics	216
Абдурахмонова М.А. Ҳозирги француз тилида модал сўз ва ибораларнинг асосий маънолари ва уларнинг умумий ривожининг характерли жиҳатлари	218
Атаназарова Ш.Б. Реклама матнининг умумий тавсифи: тадқиқи ва тарихи	221

Байджанова И.А. Роль юмора в лингвистике: сравнительное исследование на узбекском, английском и русском языках	225
Будикова М.Х. Гёте асарларининг жаҳон тиллари ва ўзбекча таржималари тарихидан	228
Гафуров Б.З. Пополнение лексического состава англоязычной философской литературы за счет культурно-понятийной эволюции	231
Исамутдинова Р.Н. Обучение культуре через русский язык	235
Исмаилова Х.И. Эвфемизларни лингвостилистик хусусиятлари	238
Кененбаев Е.Т. Интеграция человека в социокультурный контекст сетевого взаимодействия	241
Кулмаматов Д.С., Чупонов О.О. Структурные модели русских календарных и тюркских личных имен (на материале посольских книг по связям России с Хивой и Бухарой XVII в.)	244
Масалимова А.М. Исследованность образа демона от начала и до нового времени в литературоведении	248
Мухторова Б. Тилшуносликдаги “парадигма” атамасининг талқинлари	251
Рахимова З.М. Историческое происхождение некоторых среднеазиатских универсалий определенного региона	255
Рахимова Г.Х. Понятие "чужой" и его значение для лингвистических исследований	258
Тойчиева Н.С., Темирова Ш.Г., Очилова Н.Н. Роль Алишера Навои в развитии узбекской литературы и культуры	261
Уринбаева Х.М. Стратегия совершенствования методов развития языковой компетентности будущих учителей английского языка на основе самостоятельного образования	264
Фарходжонova Ш. Бадиий адабиётда бемор аёл руҳияти	267
Ходжаева Г.Б. Кластер сўзи тавсифи	270
Юсуфжонova Ш.М. Тилшуносликда таржима назариясининг шаклланиши	273
Қобилова Н.С., Азимова М. Тил эволюцияси ва тежамкорлик назарияси ўртасидаги муносабат	275

To'g'ridan-to'g'ri metafora bo'lsa, jismoniy belgilar o'xshash xususiyatga ega bo'lsa ("ayiq": 1. jonivorning turi – katta, bahaybat 2. semiz odam) strukturaviy holatda esa monotonlik tizimli xususiyatga ega, boshqa so'z bilan aytganda, belgilar ikkita denotatning tabiatida tarkibiy rol o'ynaydi (solishtirganda: ovqatlanish (ovqat qabul qilish), mehmonlarni qabul qilish, ma'lumot qabul qilish) (*Ср.: прием пищи, прием гостей, прием информации*). Ikkala versiyada ham o'xshash belgilar mavjud bo'lib, faqat solishtirishdan oldin topiladi va faqat unda namoyon bo'ladi. Qachon o'xshashlik belgilari taqqoslangan shaxslarda mavjud, lekin ontologik jihatdan ham jismoniy tabiati, ham tarkibiy roli bilan farqlanadi va o'xshashlik momenti faqat idrok paytida paydo bo'ladi, biz gaplashamiz sinestetik va hissiy-baholovchi metaforalar. O'xshashliklar bu yerda narsalarning ontologiyasi bilan emas, balki axborotni qayta ishlash mexanizmlari bilan hosil bo'ladi.

Ontologik (to'g'ridan-to'g'ri va tizimli) metafora bilan o'xshashligi sinestetik - har qanday holatda ham, har safar o'ziga xos tarzda, ob'ektni qandaydir o'xshashlik asosida belgilashga va tasvirlashga mo'jalangan va berilgan ob'ektning xususiyatlariga asoslangan taqqoslashlardir. Ularga kognitiv tekislikdan o'tishni taklif qiluvchi hissiy-baholovchi metafora qarshi turadi va ongni pragmatikaga aylantiradi. [4; 37-38]

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, metafora barcha kontseptual tizimlarda mavjud bo'lib, biror kishi uchun juda ko'p turli xil tushunchalar anglatishi mumkin, tajribada mavhum yoki butunlay aniqlanmagan bo'lsada (his-tuyg'ular, g'oyalar, vaqt va boshqalar). Ammo ularni tushunish uchun biz boshqa tushunchalardan foydalanishimiz kerak, aniqroq amalga oshiriladigan (fazoviy orientatsiya, obyektlar va boshqalar). Metaforalar yordamida biz kontseptual tizim tushunchasiga erishamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Артюнова Н.Д. Язык и мир человека, 1998. – С. 366.
2. Глазунова О.И. Логика метафорических преобразований. 2002. – С.177-178.
3. Махмараимова Ш.Т. Ўзбек тили метафораларининг антропоцентрик тадқиқи (номинатив аспект): Филол. фан. док-ри дисс. автореф. – Самарқанд, 2020. – Б.32-33.
4. Никитин М.Б. Метафорический потенциал слова и его реализация // Проблема теории европейских языков Изд-во «Тригон», 2001. – С. 37-38
5. Ортони Э. Роль сходства и уподобления в метафоре: пер. с англ. // 1990 – С.219-235.
6. Уилрайт Ф. Метафора и реальность // Теория метафоры: 1990. — С.106-108.
7. Hoffman R.R. What could reaction-time studies be telling us about metaphor comprehension? 1987. – 152 p.

UDC 808.3

THE OLD MAN AND THE SEA, THE BATTLE OF LIFE FOR ALL HUMAN KIND

M.I.Gadoeva, DSc, prof., Bukhara State University, Bukhara

M.Chullieva, master student, Bukhara State University, Bukhara

Annotatsiya. Ernest Xemingueyning “Chol va dengiz” asari 1952 yilda nashrga chiqdi, bir yildan so'ng badiiy adabiyot bo'yicha Pulitser mukofotiga sazovor bo'ldi. 1954 yilda Xeminguey adabiyot bo'yicha Nobel mukofotiga sazovor bo'ldi. Bunday katta muvaffaqiyat va martabadan so'ng, bir necha yil o'tgach, yakshanba kuni, 1961-yil 2-iyul kuni ertalab Xeminguey o'z joniga qasd qildi. Yozuvchining eng mashhur “Chol va dengiz” romani bilan yakunlanishining paradoksi shundaki, Ernest Xeminguey taslim bo'lgan, “Sant-yago” romanidagi qahramon esa hech qachon mag'lubiyatga uchramagan va g'alaba qozongan. Bu paradoks savol tug'diradi: ko'pchilik sharhlovchilarning fikricha, “Chol va dengiz” muallifning shaxsiy hayoti va iztirobini aks ettiradimi yoki bundan ham ko'proqmi? Bu asar har bir davrda insoniyatning doimiy kurashini tasvirlaydigan va ifodalovchi romanmi? Ushbu maqolada men “Chol va dengiz” romanida qo'llanilgan simvolizmni tahlil qilaman, shuningdek, insoniyatning, butun dunyoning va uning muallifi Ernest Xemingueyning tarixiy va adabiy xotirasi va vijdonining oqimi bilan taqqoslayman. Ushbu maqolaning maqsadi nima uchun bu roman muallifning ovozi bilan tashqariga chiqqani haqida tahlilni taqdim etishdir. Bu butun asrlar davomida insoniyatning kurashi va da'vatini ifodalovchi universal asardir.

Kalit so'zlar: Xeminguey, chol, dengiz, simvolizm, Sant-yago, Manolin, Marlin, akula, sher, baliq, insoniyat, kurash, universal.

Аннотация. «Старик и море» Эрнеста Хемингуэя вышел в печать в 1952 году, годом позже был удостоен Пулитцеровской премии в области художественной литературы. В 1954 году Хемингуэй получил Нобелевскую премию по литературе. После такого большого успеха и долгой и хорошо завершённой карьеры, несколько лет спустя, в воскресенье утром 2 июля 1961 года, Хемингуэй покончил жизнь самоубийством. Парадокс авторского финала с финалом его самого знаменитого романа «Старик и море» состоит в том, что Эрнест Хемингуэй-человек сдался, тогда как его персонаж в романе «Сантьяго» никогда не сдавался, никогда не терпел поражения, выйдя победителем из борьбы с более крупными силами. Этот парадокс ставит вопрос: является ли «Старик и море» отражением личной жизни и агонии автора, как полагает большинство комментаторов, или это нечто большее? Роман, изображающий и представляющий постоянную борьбу человечества в каждую эпоху? В этой статье я проанализирую символизм, использованный в «Старике и море», а также проведу сравнение с потоком исторической и литературной памяти и сознания человечества, мира в целом и его автора Эрнеста Хемингуэя. Цель данной статьи – представить анализ того, почему этот роман выходит за рамки голоса автора. Это универсальная работа, отражающая борьбу и призвание человечества на протяжении веков.

Ключевые слова: Хемингуэй, Старик, море, символика, Сантьяго, Манолин, Марлин, акулы, львы, рыбы, человечество, борьба, всеобщее.

Abstract. The Old Man And The Sea, by Ernest Hemingway, went in printing in 1952, a year later was awarded the Pulitzer Prize for fiction. In 1954, Hemingway was given the Nobel Prize in Literature. After such a big success and a long and well accomplished career, a few years later, on a Sunday, the morning July 2nd 1961, Hemingway committed suicide. The paradox of the author's ending with the ending of his most famous novel The Old Man And The Sea is that Ernest Hemingway, the man, gave up, whereas his character in the novel Santiago never gave up, was never defeated, emerging triumphant with the struggle against larger forces. This paradox raises the question: is The Old Man and The Sea a reflection of the author's personal life and agony, as most commentators believe, or is it much more than that? A novel that depicts and represents the constant struggle of human kind in every era? In this paper I will analyze the symbolism used in The Old Man And The Sea as well as make a comparison with a flow of historical and literary memory and conscience of the human kind, the world at large and of its author Ernest Hemingway. The purpose of this paper is to present an analysis on why this novel goes beyond the voice of the author. It is a universal work that represents the struggle and calling of humanity throughout the ages.

Keywords: Hemingway, Old Man, sea, symbolism, Santiago, Manolin, Marlin, sharks, lions, fish, humankind, struggle, universal.

Kirish. Ernest Xemingueyning "Chol va dengiz" asari 1952 yilda nashr etilgan va 1953 yilda fantastika yo'nalishida Pulitser mukofotiga sazovor bo'lgan. Bir yil o'tib, 1954 yilda Xeminguey adabiyot bo'yicha Nobel mukofotiga sazovor bo'ldi. Bunday katta muvaffaqiyat va uzoq martabadan so'ng, bir necha yil o'tgach, yakshanba kuni, 1961 yil 2-iyul kuni ertalab Xeminguey Boss ov miltig'iga ikkita snaryad qo'ydi, so'ng miltiqning ko'ndalangini ehtiyotkorlik bilan polga tushirdi, oldinga egildi. og'zidagi miltiqning o'qlari tetiklarni bosdi. U o'z joniga qasd qildi. Muallifning eng mashhur "Chol va dengiz" romani o'z joniga qasd qilishi bilan yakunlanishining paradoksi shundaki, Ernest Xeminguey, bu odam taslim bo'lgan, "Santyaogo" romanidagi qahramon esa hech qachon mag'lub bo'lmagan. Katta kuchlarga qarshi kurashda g'alaba qozondi. Bu paradoks savol tug'diradi: ko'pchilik sharhlovchilar fikricha, "Chol va dengiz" muallifning shaxsiy hayoti va iztiroblarini aks ettiradimi yoki bundan ham ko'proqmi? Har bir davrda insoniyatning doimiy kurashini tasvirlaydigan romanmi?

Metodlar. Xeminguey nega azob chekdi? Ernest Xeminguey yo'qolgan avlodga mansub yozuvchi edi. Uning meros bo'lib qolgan qadriyatlari urushdan keyingi dunyoda endi ahamiyatli emasligi ma'nosida "yo'qolgan" yozuvchilar avlodi. (Britannica) Buyuk Urush deb nomlanuvchi Birinchi Jahon Urushining dahshatlarini boshdan kechirishni, Fuqarolar Ispaniya urushida, keyin

Ikkinchi Jahon urushida shaxsiy guvoh bo'lishni, urushlar va urushlar orasida butun kattalar hayotini o'tkazishni tasavvur qilish mumkin. Inson umidini yo'qotadi va faqat yo'qotishdan umidsizlikda va har nafasda azobda yashaydi. Ammo Xeminguey hayoti qanchalik og'riqli bo'lsa ham, "Chol va dengiz" asarini nafaqat o'z iztiroblari aksi, balki o'z ovozinig ifodasi sifatida yozgan, bundan tashqari u asrlar davomida davom etgan insoniy kurashni tasvirlagan. , butun insoniyat ovozi bilan gapirgan, o'tmish, hozirgi va kelajak. Bu yondashuv romanni shunchalik buyuk qiladigan kalit. Va unda qo'llanilgan uslub va ramziylik uni asarga aylantiradi, shuning uchun uni o'qish juda hayajonli tajriba. Ushbu maqolada men "Chol va dengizlar" romanida qo'llanilgan ramziylikni tahlil qilaman, shuningdek, insoniyatning, butun dunyoning va uning muallifi Ernest Xemingueyning tarixiy va adabiy xotirasi va vijdonining oqimi bilan taqqoslayman. ushbu roman muallifning ovozi doirasidan qanday chiqib ketishini batafsil tahlil qilish. Bu butun asrlar davomida insoniyatning kurashi va da'vatini ifodalovchi universal asardir.

Natijalar. Insoniyatning uzluksiz kurashi meros bo'lib qolgan tarix bilimidir. "Chol va dengiz" sarlavhasi aslida muallifning ikkinchi tanlovi edi. Xeminguey "Inson qadr-qimmatini" ni unvon deb hisoblagan, lekin uni juda dabdabali deb hisoblagan. (Harold Bloom, 100-bet). Kitob voqeasi Kubada bo'lib o'tadi. Bosh qahramon - sakson to'rt kundan beri baliq ovlamagan baliqchi Santyago. U umidsiz va mag'rurligi bilan dengizda juda uzoqqa boradi va buyuk baliqchi sifatidagi obro'sini va mag'rurligini tiklaydi. U bahaybat baliqni, ulkan marlinni tutishga muvaffaq bo'ladi. Bir necha kun davomida baliq Santyagoning qayig'ini dengizda o'ldirguncha tortadi. Keksa baliqchi bahaybat baliqni qayig'ining chetiga bog'lab, uyiga yo'l oladi, ammo uning sinovining ikkinchi qismi akulalar hujumiga dosh berishga majbur bo'lganda boshlanadi. Akulalar marlinning barcha chirog'ini yeyishadi va Santyago faqat bahaybat baliq skeleti bilan ko'rfazga qaytadi. U baliqni yo'qotdi, lekin jangda g'alaba qozondi, obro'sini tikladi va shaxsiy jangida g'alaba qozondi. Kitobning hikoyasi insoniyatning uzluksiz kurashining timsolidir va meros bo'lib qolgan tarix bilimlarining aksidir.

Munozara. "Cho'l va dengiz" – bu shunchaki yozuvchining shaxsiy hayoti va iztiroblarining aksi emas, balki har bir davrda insoniyatning doimiy kurashini tasvirlaydigan va aks ettiruvchi roman. Bu roman muallifning o'z ovozi ifodasidan tashqariga chiqadi, lekin asrlar davomida davom etgan insoniyat kurashini tasvirlaydi, butun insoniyat, o'tmish, hozirgi va kelajak ovozi bilan gapiradi. Ushbu roman o'ziga xos uslub va ramziylik bilan uyg'unlashgan holda, Gomerning Dovud, Yoshua, Masih va uning shogirdi Yoqub kabi Gomerning "Odisseya" epik she'rining qadimiy izlarini topadigan insoniy sayohatning zamonaviy xulosasidir, ammo diniy emas. Biz Dante izlarini, Axab va Mobi Dikning parallelligini, Frost va beysbolchi Jo DiMadjioni topamiz, bularning barchasi inson intilishlari, kurashlari va transsendensiyalarini ifodalaydi. Bu shaxsiy roman emas. Bu noyob uslubda yozilgan va boy ramziylik bilan to'ldirilgan universal asar bo'lib, umuminsoniy xabar va insoniyatning chidamliligini tasvirlash uchun vosita bo'lib xizmat qiladi. Bu romanda dengiz koinot, tabiat va hayot timsoli. Bosh qahramon Santyago o'tmishdagi, hozirgi va kelajakdagi har qanday odamni ifodalaydi. U inson tabiatini va hayot sayohatini ifodalaydi. Santyagoning yosh protejesi Manonlin kelajakni ifodalaydi va hayot va yangi avlodlarning umidi va davomini ramziy qiladi. U faqat hikoyaning boshida va oxirida mavjud bo'lib, hayot doirasini ramziy qiladi. Sherlar har birimizning jasadimizdir.

REFERENCES:

1. Britannica: Joe DiMaggio. Accessed February 5, 2021. <https://www.britannica.com/biography/Joe-DiMaggio>
2. Britannica: Lost Generation. Accessed on February 8, 2021. <https://www.britannica.com/topic/Lost-Generation>
3. Ernest Hemingway, The Old Man and the Sea, (1951) electronic version, accessed February
4. Harold Bloom (ed) Ernest Hemingway's The Old Man and the Sea, Bloom's Literary Criticism, New York: Infobase Publishing, 2008.
5. Michael Hollister, ANALYSIS: The Old Man and the Sea(2012).Accessed on 4 February, 2021.
6. Nina Baym (ed) The Norton Anthology of American Literature, Fifth Edition, Volume 2, NY, London: W.W. Norton Company, 1998.
7. Sakshi Jain Symbolism in Ernst Hemingway's "The old Man And The Sea" Notions –A peer Reviewed Journal of English Literature, NotionsVol. 7 No. 4, 2016,
8. Ahrorovna, N. N. (2023). O'zbek tilida antroponimlarning lisoniy tadqiqi. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(5), 1687-1692.
9. Ahrorovna, N. N., & Niginabonu, Y. (2023). Effective strategies for vocabulary learning in foreign languages. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(5).

UDC 808.3

LINGUOCULTURAL ANALYSIS OF IMPERATIVE MOOD IN UZBEK AND ENGLISH

M.I.Gadoeva, DSc, prof., Bukhara State University, Bukhara

M.Ibragimova, master student, Bukhara State University, Bukhara

Annotatsiya. Biz ushbu maqolada lingvomadaniy tahlilning asosiy jihatlarini o'zbek va ingliz tillarida tushunish bilan birga ko'rsatishga harakat qildik. Madaniyatning odamlarning kognitiv tushunchasiga ta'siri ularning madaniyatiga qarab qanday o'zgarishi, ikkala tilda buyruq maylini tushuntirish ham muhokama qilinadi. O'zbek va ingliz tillari o'rtasidagi qanday farqlar mayl atamalarini, xususan, buyruq maylini ko'rsatishini yoritib beradi.

Kalit so'zlar: buyruq mayli, mayl kategoriyasi, lingvomadaniyat, kognitiv tilshunoslik, lingvomadaniyatshunoslik, lingvomadaniyat tahlili.

Аннотация. В данной статье мы постарались проиллюстрировать основные положения лингвокультурологического анализа вместе с их пониманием на узбекском и английском языках. Как культура влияет на когнитивное понимание людей, меняется в зависимости от их культуры, также обсуждается объяснение повелительного наклонения в обоих языках. Какие различия между узбекским и английским языками несут в себе термины наклонений, особенно повелительное наклонение, описано далее.

Ключевые слова: повелительное наклонение, категория наклонения, лингвокультура, когнитивная лингвистика, лингвокультурма, лингвокультурный анализ.

Abstract. In this article, we tried to illustrate main points of linguocultural analysis along with their understanding in Uzbek and English languages. How culture influences on people's cognitive understanding changes according to their culture, explanation of imperative mood in both given languages are being discussed also. What differences between Uzbek and English languages carry terms of moods, especially, imperative is further described.

Key words: imperative mood, mood category, linguoculture, cognitive linguistics, linguocultureme, linguocultural analysis.

Introduction. By the beginning of the 21st century, linguoculturology has become one of the leading disciplines in world linguistics. Linguoculturology is the study of language as a cultural phenomenon, in which interrelated language and culture are the subject. In particular, VN Telia writes: "Linguoculturology is a science that studies the human, more precisely, the cultural factor in man. This means that the Center for Linguoculturology is a set of achievements inherent in the anthropological paradigm of man as a cultural phenomenon. " According to GG Slishkin, "Linguoculturology focuses on the human factor, more precisely, the cultural factor in man. The fact that the center of linguoculturology consists of a cultural phenomenon indicates that the science of man belongs to an anthropological paradigm. " Although there is a consensus on the object of study of linguoculturology, there are some controversial views. For example, according to V.N. Telia, linguoculturology studies only the synchronous connection of language and culture. V.A. Maslova believes that this field studies the language both synchronously and diachronically. V.N.Telia also emphasizes that the object of linguoculturology is universal, while V.A.Maslova emphasizes the need to study the linguocultural features of the language of a particular people or fraternal peoples. One of the challenges is that a number of training manuals have been developed in this regard. Linguists admit that the most famous of them is the textbook created by V.A. Maslova. This textbook describes the methods, object and subject, directions in the field of linguoculturology, examples of linguoculturological analysis of a particular language unit.

Methods. It is known that sentences expressing command, request, advice, etc. are called command sentences: Эҳтиёт бўл! Кўзингга қараб қадам бос! (Be careful! Keep an eye out!) Imperative sentences express such meanings as command, advice, request, anger, and annoyance. The participle of an imperative sentence is usually expressed in the imperative case. In the center of the